

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUNSÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A jogi oktatás reformja.

Budapest, január 7.

(r.) Mi sohasem dicsekedhettünk azzal, hogy tanügyi kérdések izgalomba tudják hozni a hazai közvéleményt. Báró Eötvös József merész kezdeményező volt a népiskola körén. Eszméi azonban csak az akkor törpe liberális párt ellenállásába ütköztek. Alkotmányunk visszaállítása óta nem szűnünk meg töldozni és földozni középiskoláinkat, Ámde, kivéve akkor, midőn e reformok a felekezettek szuszceptibilitását érintették, vagy midőn a törvényhozás a görög nyelvnek kiküszöbölését határozta el, a nemzet zöme alig látszott észrevenni, hogy jövőjéről döntenek. Egyetemeink iránt sincs lelkesedés. Tevékenységük alig veszünk tudomást. Sem ünnepeik, sem gyászuk nem érintik a nép rétegeit. Autonómiájuk kiterjesztése vagy szűkebb korlátok közé szorítása nem okoz nagyobb hullámokat. Miniszteri rendeletek állapítják meg és helyezik hatályon kívül a tanrendszert. A rendeletek azonban csak az Egyetem-téren okoznak emóciókat, pedig tanáraink, orvosaink, ügyvédek és bíránk kiképzése forog szóban.

Egyetemünk ma is a gróf Thun által megállapított szervezetten épül fel, amelyen azóta a rendeletek hosszu sora annyit módosított, hogy e labirintusban alig ismeri ki magát már a közoktatásügyi minisztérium is. Tanárképzésünk merőben más alakot és tartalmat nyert. Az orvosi kar is lényeges transzformáción, ment át és a jogi kiképzést ismételen ugy reformálták, hogy újabb reformja már elodázhatatlan. 1874-ig a régi alapokon döcögött ez. Ekkor egy miniszteri rendelet új építményt emelt és az azóta lefolyt negyedszázad tapasztalatai igazolják, hogy az 1874-iki rendelet nem volt alkalmas maradandó állapotok teremtésére. Ez időpontig a jogi szakoktatást az egyetemek és jogakadémiák

teljesítették. Aki ez intézeteken az előadott tárgyakat nyolc féléven át hallgatta és az előirt vizsgálatokat letette, az megkapta a kellő minősítést az ügyvédi vagy bírói gyakorlatra. A vizsgálatok államiak voltak, az állam által kinevezett cenzorok bírálták meg a jelölt képzettségét. Aki a negyedik félév betöltésével állami cenzorok előtt letette a jogtörténeti és a nyolcadik félév után letette a jog- és államtudományi államvizsgálatokat, bírói és ügyvédi gyakorlatra léphetett. Az előirt gyakorlati idő igazolása után újabb államvizsgálaton tartozott a jelölt az ügyvédségre, vagy bírói hivatalra ráteremttségét igazolni. Az állami bizottságok előtt leteendő jog- és államtudományi vizsgálatokkal egyenlő értékű volt az egyetemen megszerezhető doktori diploma.

Az 1874-iki miniszteri rendelet az ügyvédségről szóló törvény alapján felforgatta ez állapotot. Az ügyvédi gyakorlat előfeltételül a csak az egyetemek által adható doktori diplomát állapította meg, minek következménye a jogakadémiák dekapitalizációja és az lett, hogy a hallgatók a budapesti egyetemre tödultak és ott túlnépesedés állott be. A rendelet további határozata eltörölte a negyedik félév befejeztével kötelező jogtörténelmi államvizsgálatot és ennek helyébe a második, illetve a negyedik félév befejeztével leteendő két alapvizsgálatot hozott be. E gyökeres változásokat öreghitette a rendelet egy harmadik, nem kevésbé lényeges intézkedéssel. Az egyetemek természete és rendeltetésével függ össze az, hogy azokon sok tanár a tudomány különböző ágazatait adja elő. Addig a tanulási szabadság korollariumának tekintették azt, hogy a hallgató szabadon választhatott az egyetemen előadott materiák között és a hallgatási köteleesség csak megszorított tárgyakra állott fenn. A rendelet ez álláspontot megszüntette és elrendelte, hogy a hall-

gató minden tárgyat, melyet a jogi karon rendes tanár előad, hallgatni tartozik. Szankcionálta pedig ezt a határozatot azon további rendelkezés által, hogy a hallgató minden tantárgyból, vagy az alapvizsgálatokon, vagy az u. n. rigorozumokon vizsgálatot tenni köteles.

Az 1874-iki rendelet által teremtett állapotot tehát a következő módon jellemezhetjük. A joghallgató ugy a hallgatóndó tárgyak, mint a vizsgálatok tekintetében szorosán megszabott marsrutához volt kötve. Alig lépett a főiskolába, vizsgálatra kellett gondolnia. Összes figyelme arra központosult, hogy a legheterogénebb tárgyakból alakított vizsgálatokat kiállhassa. Az az elv, melyet az 1848-iki törvény fennen hirdetett, hogy az egyetemen tanulási szabadság uralkodik, a törvényhozás által nem lett ugyan megmásvitva, de a rendelet ezt az elvet tényleg megszüntette. Hozzájárult ehhez, hogy az egymás után következő vizsgálatok lehetlenné tették a tanulónak azt, hogy az egyetemi tanfolyam alatt valamely tantárgyba elmélyedjen. A felületesség megmásvíthatlan parancsára emelkedett. Mig az 1874-iki rendelet előtt általános szokás volt, hogy a hallgató minden kényszer nélkül rendszeren négy, de legalább 3 féléven át hallgatta a római jog előadásait és nem tartozott a kivételek közé, hogy a főelőadásokat még speciális kollegiumokkal egészítette ki, ma a hallgató a jogi iskolázottság kiváló eszközeül elismert római jognak alig szentel kilenc hónapot és e rövid idő alatt is csak a vizsgálatra készül, mert folytonosan hallotta a kiáltást, hogy a vizsgálat küszöbön van s így az alaposágot mindig fel kellett áldoznia a gyorsaságnak. Bizonyára nem tulzott az követelés az, hogy a magyar jogász a hazai jogat ismerje és abba bemélyedjen. A tanulási rendszer a tanulót ebben megakadályozza. Lehetlenné teszi

Mire feltámadunk!

— Drámai epilógus három felvonásban. —

Irta: IBSEN HENRIK.

(B) Fordította: GODA GÉZA.

(Színpadokkal szemben közzét.)

Rubek (főlénynyel): Csak én láthatom. És ez olyan nagy, beissó örömet okoz nekem. Kívül megvan a frappans hasonlatossága, ahogy mondani szokták, annyira megvan, hogy tátott szájjal állnak és ugy bámulják — (tompább hangon) — de belül nem mások, mint valóságos gebék, ostoba szamárpofák, leloggó füllü, alacsony homloku kutyakoponyák és hizlalt disznófejek — és hülye, brutális ököraréképek is vannak közöttük.

Maja (egykedvűen) — tehát valamennyi kedvelt háziállatunk közöttük van.

Rubek: Nagyon helyes, Maja. Ezek a kedves állatok, melyekből az ember a maga képmására torzalakokat csinált. (Külríti a pezsgős poharat és nevet.) És ezek az *alattomos* műtermékek hajszolják hozzám a becületet, pénzes embereket. És megveszi őket jóhiszeműleg — és jó áron. Aranyra válják — ahogy mondani szokás.

Maja: (tölt.) Szégyeld magad Rubek! Gyere, igyál és legyen jó kedved.

Rubek (a homlokát simogatja s hátra dől a székből): Ugy is jökedvem van. Csakugyan jó. Legalább bizonyos tekintetben. (Egy pillanatra elhallgat.) Mindenképpen örül az ember, hogy senkitől

sem függ, szabad, hogy mindene megvan, amit csak kíván. Külszinre. Nem igaz Maja?

Maja: Oh igen, persze. Mindenesetre nagy eredmény. (Rápillant.) De hát elfeledted már azt, amit egyszer ígértél? Akkor, amikor megegyeztünk ebben — ebben a nehéz dologban —

Rubek (bólint) — a házasságunkat gondolod. Egy kicsit nehéz lépés volt neked, Maja.

Maja: (folytatva) — hogy külföldre menjek veled s hogy állandóan ott is maradjak — s hogy jó dolgom lesz. — Tudod még, hogy mit ígértél akkor?

Rubek (a fejét rázza): Nem, igazán nem tudom már. Na, hát mit ígértem?

Maja: Azt mondtad, hogy elviszel magaddal valami magas hegyre, megmutatod onnan a világ minden pompáját.

Rubek (megriadva): Igazán? Ezt neked is ígértem?

Maja (ránéz): Nekem is? Még kinek?

Rubek (egykedvűen): Nem, nem, csak azt gondoltam — azt ígértem?

Maja: — hogy megmutatod a világ minden gyönyörűségét. S azt is mondtad, hogy ez a sok gyönyörűség mind a mienk lesz, az enyém meg a tied.

Rubek: Ez csak olyan szóbeszéd volt, régente mindig a számban hordtam.

Maja: Csak szóbeszéd.

Rubek: Az, még az iskolából hoztam magammal. Olyasmi, amivel a szomszéd gyerekeket csaltam ki, ha a hegyek közt meg az erdőben akartam játszani velük.

Maja: (keményen néz rá) Talán engem is csak ki akartál csalni magaddal, hogy aztán játszhasse velem:

Rubek: (tréfálkozó hangon.) Na, és hát nem érezted magad jól játszasközben Maja?

Maja (hidegen): Nem csak azért mentem el veled, hogy játszszunk.

Rubek: Nem, nem, azt tudom.

Maja: És nem is vittél el a magas hegyre és és nem is mutattad meg —

Rubek (izgatottan) — a világ minden gyönyörűségét? Nem, nem mutattam meg. Mert megvallok neked valamit. Te nem is vagy arra való, hogy hegyen tudj mászni, kis Maja.

Maja (uralkodik önmagán): Mintha valamikor arra valónak tartottál volna?

Rubek: Ugy négy, öt évvel ezelőtt, igen. (Ki nyújtózik a székből) — az pedig hosszu, hosszu idő Maja.

Maja (keserűen.) Olyan nagyon hosszúnak tet szik neked ez az idő, Rubek?

Rubek: Lassanként hosszúnak. (Ásít.) Olykor Maja (elfoglalja régi helyét.) Nem untatlak ezentul. (Leül, felveszi az ujságot s forgatja. Mindketten hallgatnak.)

Rubek (az asztalra könyökölve közel hajol Majához s mosolyogva nézi.) Fáj önnek az asszonyom?

Maja (hidegen, fel sem pillan): Nem, éppen nem.

(Füldövendégek, jobbra hölgyek, egyenként és csoportosan sétálnak át a színen. Pincérek hűsítő hoznak a szállóból s a pavillon mögé viszik. A füldöngazgató jön. Kezében bot és keztyű. Alázatosan köszönti az eléje kerülő füldövendékeket (egyikkel-másikkal egy-egy szót vált.)

A füldöngazgató (Rubek asztalához lép s udvariasan köszönti): Jó reggelt kívánok asszonyom — jó reggelt tanár ur.

(Folytatása következik.)

azt, hogy a hallgató a tanulásra megállapított időszak első kétharmadában még a magyar magánjog elemeivel is megismerkedjék. A magyar magánjog tanulására a tanulási rendszer az utolsó harmadot tartotta fenn, azt az időt tehát, amidőn a tanuló a rigorozumok küszöbén állva, nagyon is megosztott figyelemmel pillantható be a legfontosabb studiumok misztériumaiba.

1874-ig az állam által kinevezett bizottságok adták meg a joghallgatónak a képesítési bizonyítványt. Ezt az 1874-iki rendelet egy kardcsapással felforgatta. A doktorátuslevél az ügyvédi gyakorlat előfeltétele és a doktorátus megadása az egyetem jogkörébe soroztatván: a rendelet az államot a képesítésadástól egyszerűen megfosztotta. Évenként több ezer hallgató tesz alapvizsgálatokat és rigorozumokat. Az egyetemi tanári kar kénytelen az 1874-iki rendelet szerint a vizsgálatokat megejteni. Következésképpen lett ennek, hogy az egyetemi tanár idejének túlnyomó részét vizsgálatokra fordította. Ennek természetesen a tudomány adta meg árát. A tudomány szenvedett ez állapot alatt azért is, mert a jogi egyetem professzora a speciális kollégiumokról egyszerűen lemondott. Járt azonban a megteremtett állapot még más hátránnyal is. A rigorozumokat a korlátozott számú tanári kar tartja és a jelölt tudja, hogy melyik tanár előtt kell vizsgálatot tennie. Mint minden embernek, úgy a tanárnak is vannak sajátosságai, amelyek különösen a vizsgálatok alkalmával domborodnak ki. Az a sok vizsgálat, melyet tartani köteles, ismételtetve vele kedvelt kérdéseit s lassankint a kérdések sorrendje ismeretes lesz. A jelölt tehát nem a tárgyat, hanem a vizsgálót tanár tanulmányozza és minél tovább tart ez az állapot, annál bizonyosabb, hogy a tudományos szakmunkák háttérbe szorítják a tanárok által intéztetni szokott kérdésekről készített jegyzetek. A budapesti egyetemen ma ez a helyzet uralkodik. A tudományos munkálkodás megcsappant ugyan, de bőven burjánzik az autografált jegyzetek korszaka.

Sine ira et studio festettük le a budapesti egyetem jogi fakultásán most uralgó tanulmányozási és vizsgálati rendszert és nem félünk cáfolattól, amidőn azt állítjuk, hogy ez a rendszer tarthatatlan.

Visszás a helyzet mindenekelőtt azért, mert a bírói és ügyvédi előképzés között meg nem okolható és a bírói karra megszegyenítő bifurkáció áll fenn. A leendő bíró jogakadémiákat végezhet, állami bizottságok előtt tehet vizsgálatokat és az előszabott gyakorlati évek után állami bizottságtól kapja meg a bírói tisztségre képesítő oklevelet. Az ügyvédi pályára lépőnek egyetemi kvalifikációra, doktorátusra van szüksége. Ez ellentétet mi sem okolja meg.

Ezt a visszás állapotot meg kell szüntetni azért is, mert tartama alatt nincs sem tan-, sem tanulási szabadság. A professzor minden idejét szellemölő vizsgálatok nyűgözik. Nincs ideje studiumával komolyan foglalkozni. A joghallgató pedig eleget tesz kötelezései-nek, ha az ugynevezett köteles tantárgyakat végighallgatja és a vizsgálati tantárgyakat megtanulja. A vizsgálatok gyors egymásutánja és a legheterogénebb tárgyak, melyeket a vizsgálatok felöllelnek, kizárják még a lehetőségét is annak, hogy a joghallgató valamelyik tárgyra elmélyedve, tudóssá fejlődjék. Végre a vizsgálati rendszer megcsontosodott, mert egyszerű kérdések és feleletek bemagolására vezetett.

Szakitanunk kell tehát a mai rendszerrel és az egész ország őszintén üdvözlő körülmények között közoktatásügyi miniszterünknek azt az eltökélt szándékát, hogy a nagy reformmunkát keresztülviszi.

Wlassics Gyula e reformterve már megindulásakor ugyanazokba az akadályokba ütközik, melyekkel Szilágyi Dezső találkozott akkor, amidőn a közvetlenség és szóbeliségre alapított reformjainak megvalósításához fo-

gott. Az ország legfőbb bírósága állott az el-lenkezők élére. Azt hangoztatták, hogy az 1867: LIV. és 1881: LIX. törvények meg-felelnek a kor igényeinek, A budapesti egye-tem jogi fakultását is kielégíti a mai állapot. Szilágyi Dezső nem a Kuriára, hanem az or-szág hivatott közvéleményére hallgatott. Az eredmény fényesen tanuskodik a Szilágyi Dezső által megteremtett törvények mellett. Wlassics Gyula reformjavaslatára is ez a sors vár az alatt a feltétel alatt, hogy a javaslat helyes elveket fog felölelni. Az ország közö-netére fog e javaslat számíthatni, ha vissza fogja adni az egyetemet annak, ami eredetileg célja volt és a mi elvülhétetlen feladata marad. Az egyetem a tudomány fő-iskolája és ha e feladata mellett praktikus feladatokat is megold, olyan népszerűsége fog szert tenni, minővel eddig soha sem di-ckegethetett. A praktikus feladatok most ki-szorították belőle a tudományt. A sok vizs-gálat nem biztosítja, hanem megöli a tuda-mányos szellemet. A praktikus pályának nem előfeltétele a tudományos doktorátus. A bírói és az ügyvédi pályára lépők nem kötelesek doktorok lenni. A praktikus pályára készülők az állam által kinevezett bizottságok előtt tartoznak rátermettségüket igazolni. Az ál-lamnak vissza kell adni azokat a jogokat, melyekről könnyelműen lemondott. Azokon a helyeken, a hol alkalmas erők vannak, állami vizsgálati bizottságok szervezendők. A ki iga-zolja, hogy valamely hazai egyetemen, vagy hazai jogakadémián nyolc féléven át a meg-szabott jogi studiumokat törvényszabta módon hallgatta, az állami vizsgálati bizottságok előtt vizsgálatot tehet s az eredményvel letett vizsgálatról kiállított bizonyítvány ügyvédje-lölti, vagy bírói gyakorlati pályára joga-sít. Az a nagy tudományos reputáció, mely-nek a hazai egyetemek örvendenek, teszi természetessé, hogy az államvizsgálatokkal egyenlő értékűnek ismerjük el az egyete-mek által adható doktori fokot. Az állam szabja meg az államvizsgálatok tárgyait. Fontos kérdés az is minő tárgyak veendőek fel a vizsgálatok közé és vajjon a célszerű-ség nem okolja-e meg, hogy a jogi tanul-mányok közepén is, legyen-e kötelező állam-vizsgálat. Amely határozottan adunk ezen utóbbi kérdésre igenlő feleletet, épp úgy ki-fejezést adunk abbéli meggyőződésünknek, hogy ez államvizsgálatnak csak kevés, két-három tárgya lehet és az összes államvizs-gálatok sem ölelhetik fel mindazokat a tár-gyakat, amelyeket most a jelöltektől köve-telnek.

Ily irányban reformálva, az egyetem vissza fogja nyerni tudományos feladatait a nélkül, hogy a gyakorlati szükségletek kielégi-tésétől megfosztanók. A jogakadémiák, hogy feladatuknak megfelelőhessenek, életrevaló mun-kára fognak kelni. Lesz tanári szukkreszcencia, melynek hiányát oly fájdalmasan érezzük. És lesz komoly studium a joghallgatónál, ami-től egy szerencsétlen tanulmányi rendszer most megfosztja őket.

Értjük tehát Wlassics Gyulának nemes törekvését, aki nemcsak kitűnő közoktatás-ügyi miniszter, hanem legkiválóbb jogtudo-saink közé is tartozik. Ha helyes alapokon valósítja meg, újabb babérlevelet fog helyezni érdemeinek koszorújába.

BELFÖLD.

Az erdélyi magyarság sorsa. Ily című közle-ményünkben tudósítónk nyomán főlelítettük a bunyadmegyei állami elemi iskolákat, ahol „a köz-oktatásügyi kormány engedelmével bizonyos tantár-gyakat román nyelven lehet előadni.” Hunyvármegye tanfelügyelője, Réthy Lajos most cáfoló nyilatkozatot küldött be hozzánk, amelyből örömmel konstatáljuk, hogy a közoktatásügyi miniszter nem rendelte el az állami iskolákban bizonyos tantárgyaknak román nyel-ven való tanítását és így ilyen rendeletre a tanfel-ügyelő sehol sem hivatkozhatott. Réthy Lajos tanfel-ügyelő a kérdés teljes megvilágítása céljából közli a miniszter országgyűlési jelentésének egy passzusát.

mely szerint a tudósító tévedését okozhatta. E je-lentés ugyanis a többi közt ezt mondja:

„Mint örvendetes jelenséget különösen hang-sulyoznom kell itt azon körülményt, hogy immár sirún fordulnak elő nemcsak olyan esetek, hogy tisztán nemzetiségi községek maguk kériki isko-laügyük államosságát, de még igen jelentékeny áldozatokat is hajlandók iskoláügyük biztosítására meghozni. Ez indított arra, midőn egy erdély-részi községben a románság készen nyilatko-zott, — jelekezteti iskolája felhagyásával — az állami iskolába való beolvadásra oly feltétel alatt, ha a magyar tanfelügyelőnek az állami iskolában ananyelvűk gondozására, hogy ezen állami iskola szervezésekor kimondot-tam, hogy a kizárólag gör. kel. vallású és ro-mán anyanyelvű növendékeknek a rendes iskolai órákon kívül, a 2-ik vagy 3-ik osztálytól kezdve (vagyis midőn magyarul írni és olvasni már megtanultak), heti két órában a román írás és ol-vasás is tanítassék.”

Azt hiszem, hogy hasonló engedményeknek a nemzetiségek, főleg a románság körében, igen kibékítő hatása lenne, és ilyen eljárás ténthódítani az állami iskoláknak, ami által az érdekelt lakosság sok súlyos felekezeti iskolai teher alól szabadulna föl, — a csekélyebb népességű állami iskolák sok helyen képesek lévén a fele-kezeti iskolákat fenntartó szülők gyermekeit is befogadni.”

— Ez, teszi hozzá Réthy Lajos tanfelügyelő, kormányintézkedés, amely már második éve áll a törvényhozás, sajtó és közönség bírálata alatt. Tudtommal nem kifogásolta sehol senki. Én mint tanfelügyelő nem vagyok hivatott fele-tes kormányom intézkedését bírálni; mint magáner-ber és hazafi azonban a jelzett intézkedés épp oly méltányosnak, mint eszélyesnek tartom. Hunyvármegye 58 állami iskolája közül a jelzett engedélyt eddig csakis négy kérte ki.

Láng Lajos beszámolója. Láng Lajos, a kép-viselőház volt alelnöke tegnap tartotta meg beszám-olóját Nagybanán. A politikai helyzet változása után azt fejezte, hogy az új kormány elégtelen mutathat rá arra az eredményre, melyet eddig elért. A nemzeti-párt magatartásának dicsérete után arról szólt, hogy a szabadelvű-párt egyeségének meg-bomlásától semmi ok sincs tartani. A pártban nincsenek olyan elemek, amelyek azt el akar-nak hagyni. Ausztriáról szólva, azt mondta, hogyha ott a válság uiult erővel törne ki, úgy hogy közjogi alapörvényeink a maga teljessé-gében nem lenne végrehajtható, akkor lenne igazán áldásos a közjogi alapon egyesült új szabadelvű-párt egysége, mert ha a közjogi alapon bármi kis változást kellett tennünk, azt sikeresen csak ez a nagy párt hajthatja végre. A beszédet nagy zűszé-sel fogadták.

A szentesi választás előtt. Szentesről távira-tozzák nekünk: Szentesnek régóta nem volt olyan viharos napja, mint a mai, amelyen a képviselőjelöl-tek programbeszédjüket tartották. Tegnap este egész tábor érkezett Budapestre Szentesre. Dienes támogatására megjöttek Kossuth, Endrey, Leszkey és Komjáthy, Pázmándy segítségére Visontai és Polonyi. Megérkezett Sima jelöltje dr. Molnár Jenő is. A pályaudvaron Kossuthakat igen nagy tömeg várta, Molnár el kivontul Sima és pártja, Polonyiékat azonban senki sem várta. Kossuthot, ki a néphez beszédet intézett, nagy lelkesedéssel hallgatták.

Szombaton délután Dienes beárta a népkörö-kei, amelyek egyikében a vele volt Pichlernek oda-kiáltották: papveró! — Pázmándynak viszont, aki a katolikus körben igen hangoztatta a revíziót, azt kiáltotta oda valaki:

— De hiszen az ur kálomista!

Simáék nagyon el vannak keseredve Kossuth szép fogadtatása miatt. Polonyi és Visontai egész éjjel tárgyaltak velük és beszéltek a városban, hogy a Pázmándy-párt Simáékkal egyesül. Polonyi állító-lag kijelentette, hogy Kossuth ellen szívesen áll Simához.

Pázmándyék ma délelőtt 11 órára a piacra gyűlést hívtak össze, mivel azonban a két párt kö-zött addig nem sikerült megegyezést létrehozni, Simáék megakadályozták a gyűlést. Elsőnek a Páz-mándy érdekelten ideérkezett Ugron Gábor akart szólni, de Sima, aki táborával közvetlenül a szószerk előtt foglalt állást, nem engedte szóhoz jutni. Legalább fél óra hosszat állt Ugron a szószerk és többször belefogott a beszédebe, de Sima pártja mindannyi-szor tulkiabálta. Végre otthagya Ugron a szószerket. Utána Polonyi, majd Visontai próbáltak szeren-csét, de a tömeg őket sem engedte szólni. Az ott időző képviselők rendkívül izgatottan tárgyalták a szólásszabadság ellen elkövetett morényletet. Hentler Polonyival együtt kijelentette, hogy ha ilyen előzmények után Molnárt mégis megválasztatja Sima, ők kiterik a házól. Ugron és társai ezután egy forradó lépcsőjáról beszéltek a néphez.

Dienes délután tartotta meg nagyszámu választó előtt beszédét, melyet tetszéssel fogadtak. Ugyancsak tetszéssel fogadták Kossuth, Komjáthy, Hentaller és Schler beszédét.

KÜLFÖLD.

Komoly epizódok.

Budapest, január 7.

A délafrikai harcétér eseményei teljesen hátérbe szorulnak ama nagy izgatottság mellett, amelyel Németország közvéleménye a lefoglalt német hajók kérdését tárgyalja. A Bundesrathra legalább a Delagoa-öböl előtt tette rá a kezét az angol hadi tengerészeti hatósága, a Hans Wagnert már egy fokföldi kikötőbe kényszerítette, de a Generált Adenben, amerre Mosambiqueba soha nem jár hajó, tartóztatta fel útjában. Valamennyinél vakmerőbb és önhittebb eljárás azonban, amikor egy mai távirat ad hirt, hogy Durbanban vontatta az angol haditengerészetet a német-kelet-afrikai társaság Herzoq nevű hajóját is, amely az orosz és hollandi vörös-kereszt embereit vitte a délafrikai harcétérre, bizonyára a boerok érdekében, akik az egészségügyi szolgálat dolgában, de eskis ebben talán rászorulnak az európai segítségre. Ugy a német, mint az időközben szabaddobcsátott amerikai hajók lefoglalása alig másfél hét alatt történt, ami igazolttá teszi a gyanút, hogy az angol tengerészeti hatóságok kormányuk egyenes utasítását követték eljárásukban. Vajjon mivel fogja megokolni az angol kormány a genfi konvenció megsértését, amidőn mindenféle kalandos tervek kedvéért a humanitás szolgálatától is meg akarja fosztani nemrég még kicsinyelt, de most már rettegett ellenségét. Csak a folytonos vereség felett érzett elkésredés ajánlhatta Angliának, hogy éppen azokkal az államokkal szemben érzesse tengeri erejét, amelyeknek szövetségét Chamberlain oly diadallal hirdette. Vagy talán a hajók elkobzásával ürügyet keres, hogy Laurengo Marquezt megszállva, Transvaal keletéről támadhassa meg.

A Delagoa-öböl az egyetlen kikötő, amely még Dél-Afrikában nem az övé, pedig kétségtelenül ránézve ez volna most a legfontosabb. Szép szerrel nem juthatott hozzá, mint szeretne volna. Félhivatalos portugál távirat áruja el, hogy a Delagoa-öböl tulajdonosa visszautasította a hatalmas világbirodalom kölesönét, mert Portugáliának jelenleg már nincs szüksége reá. A ravasz Anglia ki akarta használni Portugália szorult pénzügyi helyzetét, hogy a Delagoa öböl megkaparítsa magának, de a kis királyság jól tudja, hogy a Delagoa öböllel együtt elvesztendő Német és Franciaország barátságát is, amelyeket nagy kereskedelmi érdekek fűznek a Delagoa öbölhöz, eltékintve attól, hogy az ilyen vásár most ellenkeznek a portugál nemzetnek becsületével és semlegességi nyilatkozatával.

Önérvetes és lovagias nemzethez illő Portugália válasza, amely figyelmet kelthet már a közlés szokatlan formájánál fogva. Mintha oda akarná kiáltani a világ előtt Angliának:

— Volt szükségem a pénzre, hajlandó voltam elfogadni is, mikor kínálta, de azóta észrevettem rejtett célot, már nincs szükségem reá.

Most már Anglia csak erőszakosan szeretheti meg a Delagoa-öbölét. De aligha lesz hozzá bátorosa. Hiszen a vakmerőségnek kiveszes tanulságait kell éreznie most és aki azelőtt a humanitás nevében megleckéztette Franciaországot, s valóságos kereszties hadjáratot hirdetett Törökország ellen, most kénytelen tűrni, amint kárörvendve szemébe kacag Franciaország, a melyet a Fasoda-kérdésben megalázott, és Spanyolország, amelytől még rokonszenvét is megtagadta, mikor végső küzdelmét vívta a tengeren. A többi európai állam is a boerok felé fordul szimpatiajával, sőt Amerikában is napról-napra fog azoknak száma, akik eddig hálából a közelmúltakért, az angol barátságot élesztgetik. De hát ezek csak érzelmi mumentumok, komolyabb már az az akció, amelyet éppen Oroszország indított meg, hogy a hatalmak tiltakozzanak a budapesti táviró egyezmény durva megsértése miatt, sőt talán komolyabbnak, mint Német-

ország erélyes jegyzéke a lefoglalt hajók dolgában.

A harcétér csöndesebb napjaiban nyugodtabban tekinthet Anglia a kontinens felé s akkor éreznie kell, hogy megfogott tekintélye a gyors békekötést követeli.

London, január 7.

A Pressassociation jelenti: Salisbury márkai tegnap hosszabban időzött a külügyi hivatalban, ahol Webster koronaügyészrel és Finlay helyettes koronaügyészrel konferált. Hír szerint fontos nemzetközi jogi kérdésekről tanácskoztak, amelyeket a német hajók lefoglalása hozott napirendre. Délután a portugál követ is látogatást tett a külügyminisztériumban.

London, január 7.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Durbanból tegnapi kelettel: A német kelet-afrikai hajózási vonal Herzoq nevű gőzsöt egy angol hadihajó elfogta és idehozta.

Fokváros, január 7.

(Reuter.) Gyanus viselkedés miatt a fokföldi irreguláris hadtesthez tartozó több hollandi származású embert letartóztattak és ide szállították. A Simon-öbölben horgonyzó Manilla szállítóhajóról több boer hadifogoly megszökött.

Herschelből jelentik, hogy Lady-Greyt a boerok elhagyták és Lady-Grey és Barkly-East között most elásncolják magukat.

Berlin, január 7.

A Wolff-ügynökség jelenti Hamburgból: A német keletafrikai hajótársasághoz Adenből érkezett távirat szerint a Generál postagőzöst szabadon bocsátották. A gőzös most rakományt vesz fel és szerdán valószínűleg készen lesz az indulásra.

HIREK.

Budapest, január 7.

— BUDAPESTI NAPLO. Január 15-én új előfűző és nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Mint hogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyekben a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentúl ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatassanak feltüntetni.

— Személyi hírek. Szűgyény-Marich László berlini osztrák-magyar nagykövet ma reggel Bécsbe érkezett. — Baró Fejérvény Géza honvédelmi miniszter tegnap este Tallin százkados parancsértisztjével Bécsből Budapestre tért vissza. A miniszter a delegáció tárgyalásaira a legközelebbi napokban újra Bécsbe utazik. — Maszlaghy Ferenc esztergomi kanonok székhelyéről Budapestre érkezett, hogy megtekintse Kiss György műtermében az esztergomi bazilika számára készülő szoborművek mintáit.

— A király a bécsi iparmuzeumban. Egy bécsi táviratunk szerint, ő felsége tegnap délelőtt Ottó főherceg kíséretében megnézte az ottani technológiai iparmuzeumban a párisi kiállítás osztrák osztályának terveit. A király fogadására Ecner osztályfőnökön, a kiállítás főbiztosán kívül, megjelent a helytartó, a kereskedelmi minisztérium vezetője és sok más előkelőség. A bemutatás után a király behatóan megnézte a berendezési terveket, amelyekre nézve Baumann építészeti tanácsos, a párisi kiállítás osztrák osztályának főépítészé adta meg a kellő felvilágosításokat. Ő felsége ismételt elismerésének adott kifejezést, majd megnézte a technológiai iparmuzeum tanulónak munkáit. Az iparmuzeumból a kereskedelmi minisztérium által újabban megszerzett iparfejlesztési csarnokba ment. Ő felsége itt is bemutattatta magának a hivatalnokokat, azután hosszabb megszólítással tüntette ki Menger, Philippovich, Wrabetz és Skala képviselőket, majd megtekintette az új gépcarnokot, és a kiállítások megszólította. Az épület elhagyásakor ő felsége ismét rendkívüli megelőződéskének adott kifejezést Ausztriának a párisi kiállításra való előkészületeiről és örömet fejezte ki az iparfejlesztési szolgálat új berendezésén. Azután a tanfolyamhallgatók és a közönség lelkes ovációi mellett visszahajtott a burgia.

— Beiratások az egyetemen. A tudomány- és műegyetemen holnap, hétfőn kezdődnek a beiratások, amelyek a tudomány-egyetem 20-áig, a műegyetemen 19-ikéig tartanak. Ezen a határidőn túl a

rektorok kellő igazolás alapján február 1-ig engedélyezhetik a beiratást. Azontul már csak a közoktatásiügyi miniszter adhat engedélyt a beiratkozásra. A tudomány-egyetemen a karokra való tekintet nélkül délelőtt 9—1 óráig és délután 3—6 óráig folynak a beiratások, a műegyetemen pedig délelőtt 10—1 óráig a mérnöki és építészeti szakosztályok, délután 3—6 óráig a gépész mérnöki, vegyszeri és egyetemessz szakosztályok hallgatóit, valamint a rendkívüli hallgatókat írják be.

— Főhercegi család Abbáziában. Mig József főherceg fenséges nevével és két leányával a Villa Giuseppeben tölti a napokat, addig fia, József Ágost főherceg a maga családjával Abbáziát választotta téli tartózkodási helyül. A fiatal főherceg nevével, Augustus főherceggel együtt és gyermekeivel, Ferenc József főherceg és Gizella Zsófia főhercegnővel pár nap előtt érkezett meg Abbáziába s az Irene nyaralóban vett szállást.

— Gróf Batthyány Géza és a magyar viselet. A mult heten elhunyt gróf Batthyány Géza életének egyik legfontosabb pillanata szoros összefüggésben állott egy rendkívüli nagyhivatású nemzeti mozgalommal. Amikor Schmerling lovag abszolút kormányzása milliókkal károsította meg a nemzeti vagyonát a hátralékos adóknak katonai karhatalommal történt behajtása által, egyedül azért tudott a nemzet kellő ellentétet kifejezni, mert már előzőleg tömörült. Erről a tömörülésről Kossuth Lajos is megemlékezett irataiban. A nemzeti ruhaviselet általános divatba hozatala egyike volt a legfőbb eszközöknek az összes magyar politikai pártok összevadására — társadalmi téren. A legelső nemzeti ruhaviselet Batthyány Géza gróf és Batthyány Emma grófnő esküvőjén használták 1859 nyarán. A szép ara — korának egyik leggyönyörűbb szöke szépsége, a nyoszolyó leányok az urnók, ugyszintén az urak díszmagyarban jelentek meg az esküvőn. Kiváltképpen feltűntek náhai Keglévich Béla gróf (később sógora lett az elhunyt) díszmagyar öltöneyei, amelyek közül egyet az esküvőn, egyet a nászvégvalmon, egyet pedig a népi népen viselt. Batthyány Géza grófnak dicséretes újítását a nemzeti ruha viseletében azután szeptember végén utánozták az akkori ősmertebb írők és a Nemzeti Színház művészei; őszkor pedig már Pest polgárai és csakhamar Buda és a megyék kaputos lakossága is.

— A királygyakorlatok Biharban. Nagyváradról írják, hogy az ősi nagy hadgyakorlatokat, amelyeken alkalmásint a király is résztvesz, Bihar megyében fogják megtartani. A vezérkarban már megvitatták ezt a tervet és e tanácskozások következtésképp előreláthatólag február hóban több főrangú katonatiszt érkezik Bihar megyébe, hogy tetszemlét tartson, illetőleg stratégiai szempontból meggyőződjen a terület alkalmas voltáról. A főrangú katonák tapasztalataikról jelentést tesznek a vezérkarnak, s kedvező esetben már a nyár elején kezdik a nagy manőverre való előkészületeket. A tábor főhadiszállása Nagyváradon vagy Margittán lesz, mert a hadgyakorlatokat a megye ezen a részén fogják megtartani.

— A háboru a párisi kiállításon. A párisi világkiállítás igazgatósága nagy lelkesedéssel üdvözölte azt az eszmét, hogy bemutassa a „háboru“-t is a Párisba özőnlő idegeneknek. E tervről azonban most lemondott, bár dolgoztak is már a terv megvalósításán. A „háboru“ kiállításának eszméjét Bloch orosz államtanácsos adta. Külön épületben nagy domborművekkkel, mozgó fényképpel, régi fegyvergyűjteményekkel mutatják volna be, mi és mily borzalmas a háboru. Bloch kizárólag svájci katonatisztek nyert meg vállalkozásának, akik nagy buzgalommal fogtak a munkához. Beutazván a nevezetesebb svájci csapatereket és mindenütt fotografálva és térképeket rajzolva, készítették a hatalmas domborművet, miközben esontvákat preparáltak, hogy ezeken is szemlélhető legyen a fegyverek gyilkoló hatása. Sok ezer frankot emésztett fel már ez a munka és még se lesz a háboru kiállításából semmi. Blochnak ugyanis a cár táviratlag megiltotta tervének végrehajtását. Bloch erre tudta t a távirat tartalmát a svájci tisztekkel és felkérte őket, hogy hagyják abba a munkát. A kiállítás igazgatósága most a svájci kormánybiztossal tárgyal az iránt, hogy a már fele kész tárgyakat a világkiállítás svájci osztályában mutassák be.

— Mátvás király könyvtára. A Nemzeti Muzeumban ma délelőtt 11 órakor kezdődtek meg az ismeretterjesztő előadások. Sebestyén Gyula dr. muzeumi segéd-őr tartott tanulságos és érdekes előadást Mátvás király könyvtáráról. A muzeumi könyvtár nagytermében, ahol az előadást tartották, az előadói emelvény előtt ki volt állítva a Nemzeti Muzeum tulajdonában levő tizenegy Korvin-kodex, a híres Turóczi-kronika és több más nyomtatvány, amelyek Mátvás király korában keletkeztek, valamint az a két

Korvin-kódekmásolat is, amely Lessig könyvkötő munkája. A falon köröskörül az összes ismert Korvin-kódekek fénykép és színes másolatai voltak kifüggesztve. Az előadás iránt különösen a könyvkötők érdeklődtek, hogy megtekintsék a Korvin-kódekek művészi bekötési láblait. A kultuszminiszter képviseletében O. Lippich Elek miniszteri osztálytanácsos volt jelen. Őt voltak még: Semrécsey Miklós, Puky József, Szóts Albert miniszteri tanácsos, Buljovszky Lilla, dr. Gopcsa László, legifjabb Szász Károly miniszteri titkárok és még igen sokan. Szalay Imre igazgató údvözöl szavai után dr. Sebertyén lépett az előadói emelvényre és megkezdte érdekes előadását.

Bevezetésben különösen kiemelte s számos példával bebizonyította, hogy a világhírű budai Korvina nemcsak az egykori könyvtáralapítási mozgalmakkal függ össze, hanem a magyarországi korábbi könyvtári viszonyokkal is szorosan össze függ. Mátyás király könyvtára a XV. század második felében keletkezett, amikor a könyvmásolás és könyvkötés művészete a legmagasabb fokot érte el. Dr. Sebertyén részletesen ismertette a könyvtár keletkezését és sorát Mátyás király haláláig és a későbbi hányódások viszontagságait. Bemutatta a múzeum tulajdonában levő tizenegy Korvin-kódeket és ismertette a külföldön őrzött kódexeket. Végül a jellemző borkötés specifikus sajátosságait elemezte s ezek alapján bizonyította, hogy a Korvin-kódekek táblájának remek stíl-művészete megérdemelné, hogy a jelenlegi könyvkötőipar, mint külön régi magyar könyvkötési-stílt ápolja.

A negyedórásig tartott nagyérdékű előadást a közönség zajos tapsokkal jutalmazta.

— Kitchener lord. Nemsokára ott lesznek a délafrikai harcúterén Roberts és Kitchener lordok, a küzdő angol hadsereg új vezéréi, akiknek katonai tudományától és szerencséjétől várják Londonban a hadjárat kedvezőbb fordulatát. Kitchener lord az angol hadsereg legkülönösebb tisztje. A katonák nem szeretik annyira, mint például Roberts lordot. Kitchener sohasem kiméli katonáit, amint hogy nem kiméli önmagát sem. Ha valamit célba vett és kidolgozta tervét, a gép minden alkatrészének minden körülmények közt el kell végeznie a reábizott munkát és aki nem arra való, az otthon marad. Ismeretes, hogy még az oly katonatisztek is elbocsátotta, akik évenként át teljes megalégedésére szolgáltak alatta, mirehét kedvük lelakandát. Érdhető tehát, ha katonái nem bálványozzák, de viszont körülhatlan bizalommal vannak iránta. Egyiptomi pályájára, amely 1889-ben kezdődik, a sikeres szakadatlan láncolata. Elszántsága és személyes bátorsága közmondásossá vált. A mikor arról volt szó, hogy pontos információt kell szerezni a mahdzimsról, Kitchener a maga számára kérte a megbízást és mint arab kereskedő áruházban Omdurmanba ment, ahol két esztendőig élt ismeretlenül. Oly szigorúan meg tudta őrizni inkognitóját, hogy még az angol katonák sem ismerték rá és egyszer az omdurmani helyőrség egy embere egy tégladarabbal úgy fejté dobta, hogy a későbbi szirdár napokig bekötve hordta fejét. De Kitchener nemsokára kitünő kém volt, értett ugy, mint senki a kémek lelezéséhez is. Egy napon két gyanús arabot hoztak a hadiszállásra s bevették az őrtáborba. Nemsokára aztán egy harmadik kém került hozzájuk s a három ember pompásan elmulatott, mignem az utóljára érkezett kém kifogástalan angolssággal arra kérte a bámoló őrt, engedje a tábornok elé. Kitchener maga volt az ismeretlen, aki oly ügyesen viselkedett az arabok közt, hogy ezek nem is sejtették benne az idegent. Talán a legszembevívőbb jellemvonása Kitchenernek idegenkedése az asszonyok és feleséges férfítól. Feleséges embert még sohasem bízott meg fontosabb feladattal. Természetesen ő maga is agglényű, nagyon ritkán keresi a nők társaságát és ilyenkor is feszélyezve érzi magát köztük. Beszéli, hogy egyszer bemutatták egy ismert szépségű grófnőnek Kairóban és a társalgás így folyt le köztük:

— Milyenek találja ön Kairót ebben az évszakban?
— Pompásnak, felelt a grófnő.
 Vagy öt pernyi csend következett, miközben Kitchener gondolatokba mélyedve, huzogatta bajuszát s aztán mégis megszólalt:
— Igazán, no ennek örülök.
 Kitchener nem is vágyódik a nőhódító szerepre, pedig elegáns megjelenésű, szép férfi.
— Az esztergomi szecesszió. Három éve, hogy Esztergom városa megnagyobbodott Szentgyörgymező községgel, amelynek lakossága legjobban óhajtott az egyesülést. Azóta a szentgyörgyemezeiok kiabrándultak városi álmutkból s ma, mint levelezők táviratozók, népes gyűlésen egyhangulag elhatározták, hogy elválnak Esztergomtól, mert a csatlakozás folytán a pótad még egyszer annyi, mint a csatlakozás előtt volt s a nagy anyagi áldozatért semmiféle előnyben sem részesülnek.
— Házasság. Dr. Farkas Elemér fiatal orvos eljegyezte Szász Károly református püspök és felesége Bábé Antónia leányát. Marjittol Budapesten.

Dr. Neményi Honfi fővárosi orvos, a Mentő-Egyesület tagja e hó 21-én vezeti elő a Polgár-Gyula máv. föllelörnek és György Zsófia operabénekesnőnek leányát, Vilma kisasszonyt.

— A gyógyepedagógia oktatás 1899-ben. A siketnémák, vakok, hüllyék, dadogók és hebegők oktatásáról számol be az a jelentés, amelyet Borbély Sándor igazgató-előadó terjesztett be a siketnéma oktatás iránt érdeklő Wlassics miniszterhez.

A gyógyepedagógiai szaktanács egy éve áll fenn s egy év alatt nagy lépéseket vitt előre a szakoktatás ügyét, melynek felügyelete eddig egy szakfelügyelőre volt bízva. A szaktanács, melynek elnöke Szabó Sándor miniszteri titkár s tagjai az összes igazgatók, tíz ülést tartott, amelyeken a következőket végezték: Állandó felügyelete alatt állott az ország füz intézte; vizsgálat alávetto valamennyi intézet tanórarendjét s a miniszter egyenes kívánására a régen kívánatos tantervet megalkotta. Mint-hogy a tanítóképző-tanfolyam előadó tanárainak képzését nincsen szabályozva, a miniszter elfogadta, hogy ezek csakis vizsgálat után lehetnek előadók; a különféle találmányok és tanügyi produktumok megbírlására bizottságot alakított. Legfontosabb munkája a szaktanácsnak az volt, hogy a miniszter jóváhagyta, hogy ezental nyolc osztályu intézet helyett hat osztálynak lesznek az intézetek s az internátusok helyett az externátusok fejlesztését tüzte ki célul. Erre a minisztert az a szép cél vezette, hogy Magyarországon közel 15.000 oktatásra szoruló siketnéma, hüllye és vak lakik, akik közül alig 1000 szerencsétlen részesül oktatásban. A miniszter azt óhajtja, hogy a hat osztályban minél több ilyen szerencsétlen gyermek részesüljön oktatásban. A miniszter a szaktanács előterjesztésére Budapesten délutáni tanfolyamot szervezett a siketnémáknak, ezenkívül a budapesti népiskolákba járó gyenge tehetségű gyermekeket a képezhető hüllyék intézetében külön oktatják. A szaktanács, melynek működését Wlassics miniszter a legnagyobb figyelemmel kíséri, most főleg az egységes oktatás létesítésén dolgozik.

— Halalozás. Marich Géza székessővárosi tanácsjegyző ma reggel 45 éves korában meghalt Budapesten. A temetés kedden lesz a Király-utca 25. házából. Marich Gézának tehetséges, lelkiismeretes tisztviselőt vesztett a székessővárosi törvényhatósága. Mindenki szép jövőt jósolt a törekvő fiatal embernek, amidőn a főváros szolgálatába lépett s ő a hozzá füzött reményeknek mindaddig szépen meg is felelt, amíg a most végetszelő vált betegségé meg nem támadta. Mintegy három év előtt tört ki rajta a már régebben lappangott idegbetegsége. Két évvel ezelőt, amikor hosszabb szabadsága után Abbázából visszatért, erősen reménykedett, hogy az egészsége újból visszatér, de az orvosok tudták, hogy nem viszi már soká. Néhány napja, hogy ágyba kellett feküdnie s ma reggel szép csendesen elaludt — örökre. Halmos János polgármester intézkedett, hogy Marich holtteste részére dísz-sirhelyet engedjenek át s hogy a főváros hatósága részéről koszorút tegyenek a koporsóra. A fogalmazói kar s a tanácsjegyzők külön gyászjelentést adtak ki s szintén koszorúkat helyeznek a ravatalra.

Tollagi Adolfot, a Népszínház jeles komikusát rövid idő alatt most másodikban éri súlyos csapás. A múlt hetekben edesanyját vesztette el, tegnap pedig apósa, Kohn Márton, hunyt el rövid szenvedés után Ocsodón. A megveszterte köztisztviselőben és szeretetben álló 88 éves jótékony öreg ur végítzeséségén megjelent az egész község és a vidék nagy része. Tekintélyes vagyonát részben a kiterjedt rokonság, ezek között 103 éves nejeje, továbbá az öcsödi izraelita hitközség, az ev. ref. egyház, a község szegényei vállalközübség nélkül, jó barátai és orvosai örökölték.

Zürichből táviratozók: Cramer-Frey nemzeti tanácsos, a kereskedelmi kamara elnöke tegnap este meghalt. Cramer-Frey volt annak idején Sváje képviselője a brüsszeli valuta-értekezleten és a latin konferencián.

Novák Antal aranymisés áldozó pap, a szatmári egyházmegye Nesztora, a szatmári székes káptalan nagyprepostja, csanádi apát, vasárnap délután fél kettőkor hosszas szenvedés után, munkás élete 77-ik évében elhunyt. Az egyházmegye egy nagy tudományú férfit, a szegények és elhagyottak pedig valdódi atyjukat vesztették el benne. Temetése kedden délelőtt lesz.

— Fenyegtetett község. Pozsonyból táviratozók: A Duna jege Pozsonynál tegnap éjjel 450 centiméter magasságnál elindulni készült. Kétórás jegzajlás után Járfalu alatt képződött hatalmas jégtorlasz folytán 600 centiméterrel ismét megállt s a víz reggelig 626 centiméterre emelkedett. A helyzet annyira válságosnak látszott, hogy a kisközség lakosságát éjjel ágyúüvéssekkel figyelemtették a veszélyre. Ma délután fél 4 órakor azonban a járfalui torlasz megtörése után a jég Pozsonynál váratlanul 550 centiméter vízmagasságnál minden veszély nélkül elindult, mire a vízállás azonnal 360 centiméterre szállt le.

— Feloszlított munkás egyesület. Aradról telegrafálják, hogy a belügyminiszter az ottani asztalosmunkás-szakszerveletet szociális üzemelmi miatt feloszlatta. Az egyetlen, amely az utóbbi években teljesen elhanyagolta igazi feladatait, sok adóssága volt s ezért a miniszter a vezetőségét tette felelősé.

— A Korvin-tér rendezése. A budai Vigadó a Fő-ut és a Korvin-tér sarkán emelkedik. A teret azonban, melyre éppen a főtornyokzat nyílik, meg kell hetösen elhanyagolt állapotban van, úgy, hogy a Vigadó épületéhez alig lehet hozzá férni. Mivel a új Vigadót e hónap végén ünnepélyesen megnyitják s a Vigadó környékén bálók alkalmával előre látva tólag nagy kocsiforgalom lesz, a fővárosi mérnöki hivatal megkezdte a Korvin-tér rendezését.

— A meggyilkolt „falúrossza.” Alig egy napja, hogy egy rablógylilkosság verte föl az eresz betfalviak nyugalmát s már is újabb gyilkosság miatt szölitötták a pestvidéki királyi törvénytörő kisközségbe.

A szükszavu távirat, amelyet a budafoki esendőgrparancsnok intézett a pestvidéki királyi ügyészséghez, röviden csak annyit tudatott, hogy az éj folyamán a Budafokkal szomszédos Alberfalva községben két embert meggyilkoltak.

A távirat vétele után Bucz Lajos vizsgálóbíró dr. Szikszay és dr. Andreánszky Jenő törvényész orvosok dr. Várady királyi alügyészséssel együtt déli fél egy órakor kikimentek a helyszini szemlét megtartani s a szükséges boncolást megejteni.

A távirat híre kissé tulzott volt, amennyiben nem két halottat, hanem csak egyet találtak, a másikat áldozatot súlyos életveszélyes sérülésével még az éj folyamán bevitték a fővárosi új Szeni János kórházba.

Dragovits Józsefnek, a Kutyavilla mellett lévő vágóhid alkalmazottjának két fia volt az áldozat. Mind a két fia: a 30 éves Dragovits Jozsef és a 19 éves Dragovits Rudolf hírhedt alakjai voltak Budafok és környékének. Nem volt kocsmai veredés, amelynek kezdeményezői nem ók lettek volna. Sokak beszélnek a Budafok-környéki korcsárosok az ilyen veredésekről, amelyekben váltakozó szerencsével vettek részt a Dragovits-fiúk. Volt akárhány eset, hogy a két füstestvert úgy összeverték, úgy összeszurkálták egy-egy ilyen veredés alkalmával, hogy még az orvosok is lemondtak életbenmaradásukról. A két testvér szívós természete azonban mindíg kibeherte az életveszélyes sérüléseket. Legutóbb Szilveszter éjjelén verték el őket az albertfalvai Wittmann-féle kocsmában.

Az éjjeli esetre ez a Szilveszter-éjjeli veredés szolgáltatott közvetlen okot. A két Dragovits fia tegnap este felé azzal távozott el szüloinek budafoki lakásáról, hogy átmennek Alberfalvára „megizzasztani egy-néhány embert!”

Este 8 óra felé bevetődtek az Alberfalvában lévő Glatz István-féle vendéglőbe Mandler nevű pájtással. Borozattni kezdtek s a második liter után már Dragovits Rudolf odaszólt a vendéglősnek, hogy neki ma még pofon kell valakit vernie. A vendéglős esitította s az esetleges botrányt elkerülendő, esti 10 óra tájban kintuskolta a két Dragoviosot és Mandlert a korcsmából. A meg lehetősön boros vendégek erre Budafok felé vették útjukat. Alig mehetek ötven lépésnyire a vendéglőtől, midőn a villamos vasuti remizy kerítése mellől előugrott vagy 10 ember, mindannyi fiatal legény s régi haragosa Dragovicséknak s botokkal rájuk támadtak. A két testvér visszafutott a Glatz vendéglő felé, míg harmadik társuk Mandler egyenesen Budafok felé iramodott. A támadók a két Dragoviosot vették üldözöbe és a Glatz korcsma előtt el is érték őket. Iszonyu küzdelem ment itt végbe, amelynek vége az lett, hogy a két testvér véres fővel eszméletlenül rogyott össze a ut sarába.

Mintegy negyedóra múlva akadtak rájuk. József az idősebb, a villamos vasut sínparja között hevert eszméletlenül több mint 30 sebből vérezve. Öccsere, Rudolf az uttest szemben levő oldalán a ygalogjáró szélén levő fánál feködt összevert koponyával, holtan.

Kleger Béla budafoki jegyző elrendelte a még élő Józsefnek a kórházba szállítását. A halottat pedig kivitték a temető halottas házába, ahol ma fel boncolták.

A vizsgálat kezdettől kezdve a két Dragovits ellenségei ellen irányult, annyival is inkább, mert az egyik Dragovits a kórházba szállított József a jegyző körérsere csak annyit tudott mondani: „A Róth kocsisa és fia voltak!” A esendőrség ma délután öt embert — mind kocsis a Róth-féle tejtermelőben — állított elő kihallgatásra a súlyos gyanoúk aléján. A kihallgatása ezeknek a késő délutáni órákig folyt, s mindannyi beismerte, hogy részüik volt a gyilkosságban. A gyilkosság híre nagy izgalmat keltett a két községben; a nép legjobban sajnálja azokat, akiket a gyilkosság miatt letartóztaltak.

— Késelő olaszok. Nagy ribillió volt ma éjjel a Rottenbiller-utca 12. sz. a levő vendéglőben. Olsz munkások mulatoztak a helyiségben, aminek nagy veredés lett a vége. A vendéglős rendőrt hivatolt s rövidre reá meg is jelent Barki Gábor rendőrt, hogy a veszekedőket szétválassza, de veszterre, mert a felühdűdött taliánok nekiesetek, s összeszurkáltak. Szerencsésévre vastag köpönyege felfogta a szurásokat, s csak könnybe sebeket szenvedve segítségül hivat Balogh Ferenc rendőrt, akivel aztán a vergekdeket szétválasztották s a VII. kerületi kapitány-ságra kísérték. A részeg olaszok még az uton is ellenszegléltek, söt az egyik Balogh rendőrt fején megszúrták.

(x) Idő és neml betegeknek pártatlan sikerű gyógyhatásai folytán legmelegebben ajánlható a dr. Nitzger-féle intézet. (Budapest, Teréz-körút 44.)

FÖVÁROS.

(*) **A fővárosi adóügy decentralizációja.** Tudvalevő dolog, hogy a székesfőváros tanácsa az adóügyi ügyosztály felosztásával az adóigazgatást a kerületek hatáskörébe utalta. E fontos reform dolgában, amely nagy terheket ró az előjáróságokra, a minap az összes kerületi előjárók értekezletet tartottak, amelyből terjedelmesebb fölterjesztést intéztek a polgármesterhez.

Ebben az előterjesztésben kijelentik, hogy zivenesen vállalkoznak a rájuk nehezedő újabb feladatok elvégzésére, de egyidejűleg három kérelmet terjesztenek a polgármester elé. Az első kérelem az, hogy a személyzet szaporítására való tekintettel legyen az előjárónak valamelyes joga, amelylyel a fegyelmet tisztviselői között fenntarthatja, s a kötelezőségést kisebb pénzbitéssel nyomban megtorolhatja. A második kérelem a személyzetnek a központon és a kerületek között való arányos megosztására irányul, mert a kerületekből mindenki a központba törekszik, aminek az lett a következménye, hogy rövid időn a személyzet használható része a központban lesz, míg a kerületekben csak a kevésbé használható része marad. Ezért ajánlatos volna a pályázatok alkalmazásával az előjárók javaslátát is meghallgatni, s kellően figyelembe venni. A harmadik kérelem az, hogy az adóügyi osztály megszüntetésével szintén megszüntetett adóügyi osztályi kezelőiroda személyzetének egy része osztassék be a kerületi előjáróságokhoz. A felterjesztést mind a tiz előjáró aláírta.

(*) **A Gellérthegyi robbantások.** Az eskütéri hid budai főjárójához szükséges területet a Gellérthegyből hasitják ki és végből a robbantások az új esztendőben is egyre folynak. Mivel e robbantások esetleg sziklaomlást idézhetnek elő, ami veszélyeztetné a Rudasfürdőt s az ott időző közönséget, a fővárosi tanács rendeleteből a robbantások idején, reggeli 6—7 óra közt a Rudasfürdő zárva van. Vasárnap és ünnepnapon, amikor a robbantás szünetel, a fürdő reggel hat órától fogva a nagy közönség rendelkezésére áll.

(*) **Az Andrássy-ut nagy platánfája.** Híre terjedt, hogy az Andrássy-ut körüld nagy platánfáját kidöntik, mert abba a parkba kerül a tiz szobor egyike. A VI. kerületi választmány előterjesztést intézett a tanácshoz, hogy ezt a díszes fát kiméjjék meg.

SZINHÁZ, ZENE.

** **Opera. P. Bianchi** asszony vasárnap a *Hugonott*ban folytatta vendég szereplését. Valois Margitot énekelte, régi fényes szerepét, ahol annyi alkalma van arra, hogy magas hangjával fündököljön. Igaz, hogy utjabban egy kis erőltetést veszünk észre a magasabb régiókban és a játék is megcsappant üdéségről tanuskodik, — de Bianchi művészete még hanyatlásában is szuverén ebben a szerepkörben. A közönség a nagy áriát sokszor szakította félbe zajos tapsaival.

** **Az Otthon estéje.** Vasárnap volt a második házi est az Otthon-kör új palotájában, még látogatottabb, még sikerültebb, mint az első. Ezúttal is hangversenyyel kezdődött, oly magas színvonalu programmal, amely kielégítette a legkényesebb ízlést is. *Földnyi Géza* virtuóz zongorajátéka nyitotta meg a műsort, majd *Pártosné Bartolucci Viktorné* asszony énekelte a *Proféta* operából a nagy áriát és Palloni Imáját. A szép asszonynak már megjelenése hódító volt, de érzéssel telt, gyönyörű éneke még jobban elragadta a díszes közönséget. Aztán *Arden Énok* meséjét mondta el prózában az ő lebilincselő előadásában *Gál Gyula*, a Vígyszínház kitűnő művésze, miközben foglyost fokozódott a hallgatóság figyeleme. Majd *Levodszky Gizella* és *Sziráké Gizella* a Magyar Színház legkölzelebbi operett újodtságának *New York széljén* néhány dalát mutatta be szeretetreméltó kedvességgel. A művésznőknek percekig tapsolt a közönség és ráadásul még néhány magyar dal is el kellett énekelniök. *Pártosné* énekeit *Tarnay Lajos*, a New York szépe dalait *Fodor Bertalan* kísérte zongorán s a művésznőknek szánt lelkes tapsokká nekik is kisajozták az elismerés. Végül *Cumberland* Ordpord gondolatos tartotta meg előadását. Káprázatosak voltak mutatványai és a közönséget valószággal ámulatba ejtették. Hangverseny után mindenki a buffet-terembe vonult és nemskora megkezdődött a tánc és folyt kiválóságos kirivarradig. Már a nap is kibúj a házak mögül, a mikor az utolsó mulatók is hazatértek.

** **Ifjusági előadás.** A Nemzeti Színházban ezen a héten havonként lesz délutáni előadás a középiskolai ifjuság számára, még pedig minden hónap második szerdáján. A bevezető conferenciák pedig elmaradnak. A dr. *Erdődy Béla* főigazgató elnöklöve alatt tartott igazgatói értekezlet a tanárság véleménye s a tapasztalatok alapján ezt a változtatást hozta í-

vaslatba s a Nemzeti Színház elfogadta. A januári havi előadás 10-én lesz s ez alkalommal *Moliere Tudós nője* kerül színre.

** **Az új Páris.** A *Népszínház* a jövő hónapban a *Szép Heléna* repprizével fogja felfrissíteni műsorát. Ez a reppriz egy új Páris is hoz és ez a Páris, mint értesülünk, Z. *Bárdi* Gabi lesz.

** **Küry Klára szerződése.** *Küry Klára*, a *Népszínház* primadonnájának szerződése, tudvalevőleg, az idei októberben letelik. A színház és a művész közt, mint értesülünk, megindultak a tárgyalások, amelyek az új szerződés megkötését célozzák.

** **Inkey Gizella**, az aradi és kolozsvári színház volt primadonnája, a napokban vendég szerepelt a nyitrai nemzeti színházban. Kétszer lépett föl: *A görög rabszöly*, *Aspasia* és *Üdvöske Bettina* szerepében, mindannyiszor zsufoflásig telt ház előtt, amely a vendégművésznőt lelkesülten tapsolta. A primadonna a hónap végén folytatni fogja vendég szereplését a Kis szökevényben, Három Kázmérban, Szép Helében és még néhány újabb operettnben.

** **Sorma Ágnes vendég szereplése.** *Sorma Ágnes*, a berlini *Deutsches Theater* drámai művésznője, aki párisi vendégjátéka által egyszerre vont magára a színházi világ figyelmét, a jövő év folyamán Olaszországban is kórutat tervez. A művésznő *Milánóban*, *Florenzben*, *Rómában* és *Nápolyban* fog fellépni. Innét *Brindisibe* és *Athénbe*, *Konstantinápolyba* megy és Oroszországban keresztül, Skandináviába, Hollandiába és Belgiumba megy, a honnét hazájába tér vissza. A körut négy hónapig fog elartani, amely idő alatt *Sorma* asszony száz estét át fog játszani. A művésznő egy berlini újságíróval még azt is közölte, hogy az idén lemond tervezett párisi utjáról, de 1901-ben egy teljes hónapig fog ott játszani.

** **Sudermann új darabja.** *Sudermann* befejezte *Másodvirágzás* című új darabját. A dráma a berlini *Lessing-Theatert*nek van szánva, de ebben az évben aligha kerül még színre.

** **A párisi színházak a kiállítás alatt.** Egy párisi újság összeállította azoknak a daraboknak a repertoirejét, amelyek a kiállítás alatt az egyes színházakban színre fognak kerülni. Ez a repertoire a következők:

Théâtre Français: *Patrie*. (Sardou.)

" *Don Juan*. (Molière.)

Odeon: *France d'abord!* (Bornier.)

" *Fouchambaud*. (Augier.)

" *La Guerre en dentelles*. (d'Esparis.)

" *Egy Bisson-bohózat*.

Vaudeville: *Le Béguin*. (Albert Wolff.)

" *Madame Sans-Gène*. (Sardou.)

" *Brunaire*. (Ferrer és Noël.)

Varietés: *La belle Helene*. (Offenbach.)

Gymnase: *Cosmopolis*. (Jollives és Artois.)

" *Egy Bisson-Gascogne-bohózat*.

Palais-Royal: *Coralie et Co*.

" *Egy Bisson-bohózat*.

Nouveautés: *La dame de chez Maxim*. (Foydeau.)

" *Les Maris de Léontine*.

Sarah Bernhardt-színház: *L'Aiglon*. (Rostand.)

Opéra: *Patrie*, *Heroldné* és *VIII. Henrik*.

Opéra-Comique: *Jancsi* és *Juliska*. (Humperdinck.)

" *Le Juif Polonais*. (Erlanger.)

Ezenkívül a kiállítás területén magán is sok színház lesz.

** **A termékeny Echegaray.** Egy színházi folyóirat a modern Lope de Vega nek nevezi el José Echegarayt, aki a ma élő drámaírók közt a legeredményesebb. A spanyol drámaíró 1874-ben, negyven éves korán tul, kezdett a színpad számára dolgozni és ez alatt a negyedszázad alatt nem kevesebb mint ötven szindarabot írt, amelyek a legkülönbözőbb műfajhoz tartoznak.

** **Tristán és Isoldé Párisban.** A párisi *Figaro* érdekes intimitások közül azokról a nehézségekről, amelyekkel Wagner dalművének, a *Tristán és Isoldé*-nek Párisban való lezutothó bemutatása járt. *Charles Joly*, aki ezeket az intimitásokat írja, mindenkéltől elárulja, hogy a *Porta-Saint-Martin*-a, a *Gaiete* és *Theatre de la République* elutasította a darabot magától, ug hogy *Lamoureux*-nek, aki a dalmú előadására körül buzógkodott, meg kellett végre elegendnie a *Nouveau-Theatre*-val. A szerepek kiosztása nagy nehézségeket okozott. *Lamoureux* eleinte Jean de Reszkére, Van Dyckra gondolt *Tristán* szerepével, de ezek a tenoristák Amerikába voltak menendők s így meg kellett elegendnie jóval kisebb kaliberű tenoristával. Három hónapig eltartott, míg a szereplők zongora mellett megtanulták szerepeiket. *Lamoureux*, hogy a szükséges harminckét kardalost úszkeresse, nem kevesebb, mint száznolcvan próbát tartott. A zenekarnak husz erős próbája volt, amelyek néha éjfél után egy óráig eltartottak. A *Figaro* cikkirója hozzátesszi, hogy mindezek a mértékben felül való erőmegfeszítések ölték meg *Lamoureux*-t.

** **Nagy hangverseny.** A *Telefon Hirmondó* holnap (hétfőn) nagyszabású hangversenyt rendez hallgatói szórakoztatására. Az érdekes és változatos műsoru hangversenynben közreműködnek: *Leopold Franciska*, *Sey Dezsőné*, *Zilahi Gyuláné*, *Ney Bernáti*, *Odry Zuárd*, *Rexa Dezső* stb. Kezdeté 1/2 órákor lesz. Utána 11 óráig felváltva *katonazené* és *ci-gánymuzsika* lesz hallható a kagylókou.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Szabad Liceum.** *Joánnovics György* „A nyelvészet köréből” című előadásából január hó folyamán a következőket tartja meg, a *Műegyetem Eszterházy-utca 1/b.* szám alatti pótépületében, január 12-én, pénteken délután 5 órakor: *Visszapillantás*. Január 19-én, pénteken délután 5 órakor: *Szövezet*. Január 26-án, pénteken délután 5 órakor: *Szövezet*. Dr. *Hegedűs Lóránt* a keddi este hírdetelt szociológiai előadásait második alkalommal felolagltatása következtében csak februárban tartja meg.

○ **Esküdtök és esküdtírák törvénykönyve.** K. Nagy Sándor pestvidéki kir. törvényszéki bíró ilyen című könyve most jelent meg a *Magyar Könyvtárban* (155—156. szám). E könyv mindent megért az esküdtökektől és esküdtírákaktól. Első részében kimutatja, hogy miként történik az esküdtök kiválasztása, kik nem lehetnek esküdtök, kik és miként menekülhetnek e kötelezettség alól; a második részében megismerteti az esküdtészi eljárást és esküdtíráskodást; a harmadik részben közli azon büntetéseket a meghatározását, amelyekben az esküdtíró-ságok itélnek. Ára hatvan fillér.

○ **A Csataképek díszkiadása.** A Franklin-társulat ünnepi formában adta most ki *Jókai* csataképeit. A lezsebb költő próza szerencsésen egyesül az ünnepi kiadásban a magyar rajzoló és fametsző művészettel. Gondosan előkészítve, *Kimnach László* festőművészt és *Morélli Gusztáv* fametsző-támfár több évi egyesült munkájuk után olyan díszmű jött létre, melynek egyöntetűsége becsülelő fog való a hazai könyvkiadók művészetek. *Kimnach László* a munkájában mutatja meg, hogy mily hivatott katonái és harci illusztrátor, átértő és szerencsésen interpretálta a költőt. Ma, midőn képes díszműveinkben a cinkográfiai ipar csaknem teljesen kiszorította a fametszés művészetét, kétszeresen becses lesz az a díszmunka, mely a fametszetet, a könyvillusztrációt e nemes és legvirágzóbb művészetét ismét visszahelyezi nálunk jogaiba. Megérdemli ez a könyv, hogy minden magyar család asztalán helyet foglaljon, különösen ott, ahol fogékony ifju lelkek várják az olvasni valót. *Jókai Mór* Csataképeinek jubilaris díszkiadása külső alakjára nézve csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy az a mai könyvnyomdászati technika színvonalán áll. Alakja a legnagyobb nyoleadrát, papírja finom és vastag velin, nyomása kifogástalan, hatvannyolc kép díszíti a kötetet részben a szöveg közt, részben egész oldalon külön mellékleteken. A kötet ára 9 forint. Kapható minden hazai könyvkereskedésben, továbbá a *Buda-pesti Napló* kiadóhivatalában.

VIDEK.

— **(Pártalakulás Sopronban.)** Sopron városa utjabban érdekes pártalakulások színhelye lett. Utjabban megalakult itt az ugynevezett *radikális néppárt*, mely municipális térer erős ellenzékét fejt ki és némi ijedelemmel fenyegeti a városnak modern irányba való haladását. E párt az utolsó választások alkalmával a II. és III. kerületben 16 jelöltet — köztük 10 földműves és szőlősgazdát — választott be a törvényhatósági bizottságba s most mindenképpen azon lesz, hogy a törvényhatóságnak tevékenységét megbénítsa. E jelenségekkel szemben annál nagyobb jelentőségű az az alakulás, mely az utolsó hetekben a szabadelpvűpárt kebelében ment végbe. A szabadelpvűpárt végrehajtott bizottsága rövid idővel ez előtt dr. *Hoffmann Pál* nyug. egyetemi tanár indítványára nagyfontosságú elvi határozatot hozott. Határozatba ment ugyanis, hogy a párt csak szorosan vett városi ügyekre ellenben egy külön városi párt alakítsák. E városi párt alakuló közgyűlése az egybegyűlt bizottsági tagok élénk óvációi mellett dr. *Hoffmann Pált* választotta meg elnökül, alelnök lett *Cavallar Vilmos* és *Friedrich Ágoston*, jegyző dr. *Rosenfeld* és *Löhne* igazgató. Az új városi párt tevékenysége elé nagy reményekkel néznek, mert bizton hiszik, hogy sikerülni fog neki a radikális ellenzék legyőzése. A soproni szabadelpvű párt újraszervezése is folyamatban van. Az alakuló közgyűlést még januárban megtartják. (M. T. I.)

FARSANG.

(*) **A Juristabál ismerkedési estéje** A Juristabál rendező bizottsága ma este a Nemzeti Szálloda férhétermében ismerkedési estét rendezett, amely a város közönségét felül kitűnően sikerült. A lakomán megjelent gróf *Zichy Aladár*, a bizottság diszelnöke is s a bizottsági tagok közül körülbelül mintegy százan voltak ott. A lakoma — amely egybe volt kötve *Rádics*, *Bélanak*, a kitűnő cigányprimásnak ünneplésével, aki az idén már a tizenkettedik juristabálban működik — igazán pompásan sikerült. Az első felkölészöntöt gróf *Zichy Aladár* mondta s hangsúlyozta, hogy a magyarországnak össze kell tartani, mert ez az összetartás adja meg a nemzeti erőt. Utána *Csukássy Jenő*. a bál ügyvivő alelnöke mondott szöveg l-

kes beszédet, a magyar középosztály egyesüléséről. Dr. Payer Inre gróf Zichy Aladára mond felköszöntőt. Hangsúlyozza, hogy minden magyar mágnásnak azokat az elveket kellene hangoztatni, amelyek a gróf Zichy Aladar új szepen kifejtett. Ezután Radics Bélának adták át a bábizottság aranyérmét. Gróf Zichy Aladar hangsúlyozta, hogy a magyar és a cigány mindig együtt éltek, együtt mulattak. Annak a reményének ad kifejezést, hogy a jövőben magyar és cigány nemzedék sem fogja elfeledni ősei erényeit. Azután ráhúta Radics Béla s jobb-nál-jobb nótákat muzsikált a társaságnak, amely a legjobb hangulatban a késő éjjeli órákig maradt együtt Rakics Béla külön zenéje mellett.

(A medikus táncostély rendező-bizottsága nagy buzgalommal dolgozik azon, hogy — ama nagy érdeklődésnek, melylyel a hölgyvilág viseltetik a táncostély iránt — eleget tegyen. A táncrend, amely a tavalyinál sokkal szebb lesz, modern formában rendkívül finom izléssel készült. A meghívók a napokban küldetnek kezd. Jegyek a Nemzeti szállóban folyó hó 21-étől kezdve válthatók.)

EGYESÜLETEK.

(A vöröskereszt terjedése.) Mint nagybecsű kerék levelezőnk írja, Torontál vármegyében örvendően szaporodnak a vöröskereszt-egyesület fiókjai. Tegnap a vármegye egyik tisztán román ajkú községében, Ózoron alakult meg a fiókintézet. Elnök lett Miu Janos román lelkész, társelnök Rehá István, pénztáros dr. Singer József, jegyző Rehá István községi jegyző. A fiók létrejötte körül Rónay Jenő főispán buzgólkodott, ki ez alkalomból kint a községben s ott meglátogatta az óvodát és a népiskolát, ahol a magyar nyelv tanítása tekintetében bámulatos eredményt ért el.

(Tanfolyam az első segélynyújtásból.) A Budapesti Önkéntes Mentőegyesület min. énképpen azon buzgódik, hogy minél tagasabb körben ismeresse az első segélynyújtás elemeit, hogy az által maga a nagyközönség könnyíthesse meg annak a szerencsétlennek szenvedését, akit valami baleset ért. Most január 11-én ismét kezdődik egy új tanfolyam és pedig délután 4 órakor nők számára, délután 6 órakor pedig férfiak számára. Az előadásokat napokint fogják a meghatározott időben tartani. A tanfolyam teljesen ingyenes és január 11-ikén délig lehet jelentkezni.

(Magyar Mérnök- és Építész-Egylet) szakosztályai a jövő héten több ülést tartanak és pedig: **hétfőn**, folyó hó 8-án est 1/7 órakor a mű- és középítési szakosztályok ülése. Tárnyak: A kis pályázatok pályáidaja. Az pályázatok programja. **Az Örök áradás** templomának elhelyezése. Folyó ügyek, indítványok. **Keddén** este 6 órakor a vízellátási bizottság tagjainak összejövetele és társasvacsorája. **Csütörtökön** est 6 órakor az ut-, vasút- és hidépítési szakosztály ülése. Tárnyak: **Bénei** Zsigmond véleménye **Hübner Ferenc** kisajátítási ügyében. **Szendtay László** véleménye a **Lipták Lajos** által felvetett kérdésre. Folyó ügyek, indítványok. — **Szombaton**, est 6 órakor a választmány ülése. Tárnyak: Az 1900. évi költségvetés. Az ügyrend. Folyó ügyek. — A választmány ülése után a gépészeti és bányászati szakosztályok ülése. Tárnyak: **Starck Lipót** ismerteti a Ganz-gyár új elektromos berendezését. A Hollán-díjak adatöltő bizottsága 2 tag választása. Folyó ügyek, indítványok.

(Az állami tisztviselők országos szövetsége) folyó hó 11-én, csütörtökön délután 6 órakor rendes választmányi ülést tart, a következő tárgyszorozattal: 1. Titkári jelentés. 2. Pénztáros jelentése. 3. Ellenőr jelentése. 4. Határozat a szövetségi sajtó-organum tárgyában.

SPORT.

„**Selig Reicher** kimult. Nem a versenyló, hanem a financier **Selig Reicher**, az, aki a minap örök bucsut mondott a turfnek, amelyhez bizonyára sokkal több köze volt ló-druszájának. Selig foglalkozása dacára, vagy talán éppen ezért igen népszerű, majdnem nélkülözhetetlen alakja volt a turfnek; házi zsidája és meghitt embere az egész magyar és osztrák turfarisztokráciának. Ő maga nem volt nagyon gazdag, de minden pénzt meg tudott villámban megszerezni a pillanatra megszorult mágnásoknak, akik igen megbecsülték szolgálatát, már azért is, mert polgári kamat mellett dolgozott. Csak készpénzükből kifogyott, igen nagy uraknak szerzett pénzt s ezen a téren utólríthatatlan volt a találékonyságban. Legnagyobb művét akkor produkálta, amikor egy nemrég elhunyt híres magyar arisztokrata sportsman egy este magához hívatta és azt mondta neki:

— Selig, holnap reggel tíz órakor 300,000 forint van szükségem ...

Selig Reicher megjédt, nem a nagy pénz, hanem a rövid terminus miatt. De amikor a sportsman ragaszkodott a terminushoz, azt mondta:

— Hát ha muszáj, jól van, meglesz. Még ma este Morvaországba utazom s tíz órára hozom a pénzt. Cskugyan elutazott s a jó égt tudja, honnan, reggel háromnegyed 10-kor beállított az Imperialba a 300,000 forinttal. Csak egy sportsmannel volt összekülönbö-

zése, gróf Sternberg Adalberttel, aki azzal bosszulta meg magát rajta, hogy legrosszabb lovát **Selig Reicher** nevezte el. Ennek a szegény állatnak, gazdája akaratához képest, nem volt szabad egyetlen versenyt nyernie s csak azért futott, hogy mindig utolsó legyen. A fiatal gróf azt hitte, hogy ezzel megbosszulja magát Seligen, ő azonban csak nevetet rajta. Most, hogy letört az igazi **Selig Reicher** is, nagy vesztesége van a turf-arisztokráciának, az ő helyét a bookmaker ring tájékán sokáig nem fogják olyan jól, annyi diszkrecióval és tiszteleggel betölteni, mint ahogy ő tette.

„**Peake**. A szelid arcu, nyurga **Peake**, aki lovag **Lederer** Zsigmondnak volt még nemrég a jockeyja, de tavaly Németországba került, ez idén újra visszajön hozzánk. Odakint rosszul folyt a dolga, s így, amint látszik, örömet fogadta **Schossberger** Lajos meghívását, aki a letört **Griffiths** helyével kínálta meg. Ő lesz tehát a lovasa többek közt **Kartalnak** is, melyről nagyon jó híreket regél a téli turfáma. **Peake** nem mindennapi körülmények közt hagyta el állását a Hansi-istállónál. Az istálló managerjével állandóan hadilábban volt s e miatt aztán olyan furcsa eredményű trialek voltak az istállóban, hogy nem tudott belőlük kiigazodni senki. **Peake** nem tudta, hogy a manager milyen terhet tesz a nyeregbe; ezen ugy fogott ki, ami különben régi jockey-zokás, hogy kezébe eső vasdarabokat, szeptet, kést, villát zsbrevágott, hogy ha ő nem tudja meg a trial eredményét, a manager se tudjon semmit. Betöltötte **Peake** ezt a huncutságát azzal, hogy amikor a kétesen **Timárt Malteserrel** kipróbálták s ő az utóbbit ülte, **Maltesert** pulcolta, úgy hogy e trial alapján tartotta istállója **Timárt** legelső rangú Derby-lónak. Ilyen huncutságokat azonban csak a munkában, managerje bosszantására követett el **Peake**, máskülönbén nagyon korrekt s finom kezű jockey, aki bizonyára nagyobb dicsőséget fog nálunk elérni, mint Németországban.

„**Amerikai jockey nálunk**. **Herbert Reeves**, gróf **Trautmannsdorff** Lajos trainerje egy amerikai jockeyval akudozik, hogy istállójához szerződtesse. Valószínű ennél fogva, hogy Sloan egy kollégája hozzánk kerül.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A legfelső bíróság mult évi ügyforgalma. Balászy Gyula, a királyi Kuria segédhivatalának a főigazgatója, most készítette el kimutatását a legfelső bíróság ügyforgalmáról és tevékenységéről. E szerint a mult év folyamán beérkezett: 1. Polgári ügy 7189, a mult évi hátralékokból 2576, összesen 9765. Ebből elintézték összesen 7436 darabot, hátralék 2329. 2. Váltó-ügy 1457, a mult évi hátralékokból 1457, összesen 1604. Ebből elintézték 1324 darabot, hátralék 280. 3. Urbéri ügy 144, a mult évi hátralékokból 20, összesen 184. Ebből elintézték 119 darabot, hátralék 16. 4. Felülvizsgálati ügy 680, a mult évi hátralékokból 191, összesen 871. Ebből elintézték 763 darabot, hátralék 108. 5. Büntetőügy 13,034, a mult évi hátralékokból 4011, összesen 17,045. Ebből elintézték 13,214 darabot, hátralék 3831. 6. Fegyelmi ügy 664, a mult évi hátralékokból 84, összesen 748. Ebből elintézték 635 darabot, hátralék 113. 7. Főbizálási ügy 218, melyet egytől-egyre elintézték. A legelső bírósághoz az év folyamán összesen beérkezett 30385 ügy, ebből az év végei elintézték 23,708 darabot, maradt tehát hátralék az 1900 évré 6677.

TÁVIRATOK.

Bécs január 7. A delegációs ebédnek e hó 13-én és 15-én lesznek 6 feljegyzései.

Az olasz hadügyminiszter bukása.

Róma. Az **Agenzia Stefani** jelentése szerint a király ma elfogadta **Mirri** hadügyminiszter lemondását és ideiglenesen **Pelloux** miniszterelnököt birta meg a hadügyi tárca vezetésével.

Gambetta szobránál.

Páris, január 7. Ma, mint minden évben nagy felvonulás volt **Gambetta** szobra előtt **Ville d'Avrayban**. **Waldeck-Rousseau** miniszterelnök és **Galliffet** hadügyminiszter képviselték magukat az ünnepélyen. Több beszédet mondtak, melyekben az összetartást hangoztatták, amely most szükségesebb, mint valaha. A gyűlés elhatározta, hogy a miniszterelnökhöz feliratot intéz, amelyben üdvözlí őt a köztársaság védelmére folytatott küzdelemét.

A békeszeretű Oroszország.

Pétervá, január 7. A **Herold** a folyó hó 5-ikén kelt titfisi jelentés jelentőségével foglalkozik, amely egy csapatnak Tiflisből Kucekba való küldetéséről szól és az orosz kormány e elhatározásáról azt mondja, hogy ez kézzelfogható bizonyosága az orosz békeszeretű szilárdaságának és garanciája a béke további fennállásának. A nevezett lan azt mondja,

hogy Oroszország nyugalmat akar és hozzá teszi, hogy a békedemonstráció nemcsak az afgán határnak, hanem Perziának is szol.

Egy expedició megtámadása.

Algír, január 6. **Flamant** tudományos expedicióját december 28-ikán Tidikelt óázison inszalai bennszülöttek megtámadták. A **Fein** százados vezetése alatt álló katonai kíséret visszaverte a támadókat, akik közül 50 elesett és 64 fogságba jutott. Erre egy spahi-csapat csatlakozott az expedicióhoz. Az inszalai bennszülöttek meghódoltak.

A forrongó Balkán.

Konstantinápoly, január 6. Újabb débrei hírek szerint nem nyer megerősítést az a híresztelés, hogy Ali ezredet meggyilkoltak. A legutóbbi zavargások csak abból állottak, hogy az utcákon mintegy 1800 albán csődült össze, ami miatt a bazárt be kellett zárni, vérontásra azonban nem került a dolga. Azért Dibrében és Ippeben nyugalom van. A muteszarif zavartalanul végzi hivatalos teendőit.

Konstantinápoly, január 6. **Damad Mahmud** basának a Párisban megjelenő **Mesurvet** című ifju-török lapban közzétett levele, amely reprodukálhatatlan támadásokat tartalmazott a szultán ellen, kinos benyomást kellett a Jildiz-palotában. **Damad Mahmud** basának a visszatéréseit ezek után lehetetlennek tartják. Ide érkezett jelentés szerint a basa Londonba készül utazni.

Konstantinápoly, január 7. Az ökümenikus patri arkátusciklikán dolgozik, amely a msgré **Méletius** választásánál állítólag elkövetett törvénytelen- ségeket felsorolja. Ezt az enciklikát az alexandriai patriárka küszöbön álló választása után megküldi az összes autokefál egyházaknak. A sztrumnici exarchia metropolitájának az ökümenikus patriárkához intézett jelentése szerint két héttel ezelőtt Mirafca községben bolgár lakosok egy görög lelkész, akit meg akartak akadályozni az istenszetelet megtartásában, barbár módon elégették. Az ökümenikus patriárkátus a gyilkosok megbüntetése végett a lépéseket tett a portálnál.

Nyiltér.

Most jelent meg **Kabos Ede** új regénye

A verebek.

Akarócsenyi könyvpiac egyik legérdekesebb ujdonsága. A regény közel 300 oldalon. * * * * * gyönyörű kiállításban jelent meg s az erőb kötet

ára 3 korona.

Megrendelhető: a „**Budapesti Napló**“ kiadóhivatalában József-kürt 18. szám.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

KÖZGAZDASÁG.

Szöllészeti tanfolyam. A földmivelésügyi miniszter az ország összes borvidékein öt-hat napra terjedős tanfolyamokat rendeztet, melynek előadói a szőlészeti és borászati felügyelők lesznek. Ezen tanfolyamoknak célja már nem a szőlőmivelés iránt való általános érdeklődés-élesztés, hanem pozitív gyakorlati ismeretek terjesztése. E cél érdekében a helyi körülmények szerint a homoki szőlő, az oltványvesszők mivélése, a szénkezezés és a szőlőbetegségeket stb. választják az előadók tárgyul, melynek keretében a vidékek szerint esetleg helytelen vagy meg nem felelő mivelési módok helyett a helyes eljárásra fognak a tanfolyamok hallgatói kioktattni. A tanfolyamok helyét az illetékes hatóságokkal és szaketülettel együtt állapították meg és lehetőleg oly helyre, ahová a környékbeli szőlőmivelő legkényelmesebben elmehetnek. Intézkedés történt arra is, hogy e tanfolyamokról és céljairól az érdekelt körök minél szélesebb körben vegyenen tudomást s így a téli szőlőmivelési tanfolyamokon minél többen gyarapíthassák ismereteiket.

Elhárított forgalmi akadály. A magyar kir. államvasutak igazgatóságának értesítése szerint a nagyszombat—kúti vonalnak nagyszombat—nádasszomolányi vonalrészen fennállott forgalmi akadály elhárítván, az öszes forgalom újból megindított.

Tisztelettel öszes felkel minden asszonyra, aki bátran szembeszállt a szenvedélyekkel; rokonszenyvel tanulmányozok minden győzedelmes szívet, amely a Pére Lachaiseben eltemetett nagy uri hölgy építálmára emlékezett: „Nagyon szegény asszony voltam! A neve? Nincs: asszony volt!

A flozofus azt az asszonyt, aki egy negyedszázadig...
A flozofus azt az asszonyt, aki egy negyedszázadig...
A flozofus azt az asszonyt, aki egy negyedszázadig...

Arène Houssaye.

Budapesti Napló részére

Apró hirdetéseket

Élőfizetéseket

- Breuer Nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.
Adler Leóna, Lipót-körút.
Pösch József, Váci-körút 80.

Napirend.

Napló. Hétfő, január 8. — Római katolikus: Szentszent Péter...
Napló. Hétfő, január 8. — Római katolikus: Szentszent Péter...
Napló. Hétfő, január 8. — Római katolikus: Szentszent Péter...

Hazai termékek állandó kiállítása. Keleti mintafar és kereskedelem...
Hazai termékek állandó kiállítása. Keleti mintafar és kereskedelem...

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap. Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációk...
Allatkert nyitva egész nap. Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációk...

Szerkesztői üzenetek.

Irma. 1. Attól a fiatal embertől illetlenség, de azért a leány sértve nem érezheti magát. 2. A szülőlk tudásával és beleevezésével igen.
Irma. 1. Attól a fiatal embertől illetlenség, de azért a leány sértve nem érezheti magát. 2. A szülőlk tudásával és beleevezésével igen.

Beküldött versekről. — D. A. Nagybobbára kezdő munka, de itt-ott megcsendül egy-egy tisztább gondolat, értékesebb ötlet. Az egyik kis versét itt ki is adjuk:

Ne álmodozz...

Ne álmodozz, ne hidd leányka, Hogy aki ídvét megtalálta, Örökre boldog annak élte, S minden úgy lesz, amint remélte;

Mert akkor kezdődik halálod, Ha ídvödet már megtalálod, S csak addig lesz boldog az élted, Míg ezt az egyet el nem érted.

Elek Alfréd.

R. N. Nem közölhető. A gyöngébb próbálások közül való. — L. J. (Uj évsz.) Ha ön verset ír, költő akar lenni. Ha pedig költő akar lenni, tanulja meg, hogy honozon két z-vel iratik és anyit nincs, hanem annyt. Hogy az ön modorában végezzük: enyit csak kell tudni egy költőnek. — J. B. Igen szép gondolat, de nagyon rosszul van megverselve. Ez azonban ne kedvetlenítse el; láthatta, hogy a jót közöltük. — R. J. Az ön „Régi dalának” is ez a baja. — H. L. Ön így ír: Bátorodom, az én általam írt „Az est” czimmű költeményemet, a Tekintetes Szerkesztő Úrnak lapjába kitenni méltotassék. Ezek után reméljük, érthetőnek tartja, hogy a verset meg se néztük. — J-ö. A vers gyöngö, de a gépirás kitűnő. Talán a Yost-társaság méltányolni fogja. — Dal. (H. Y.) Ennél jobbat is írt már. Küldjön néhányat, hogy válogathassunk. — Z. E. Az egyiket kiadjuk. Sz. Gy. Néhány „szálló notát” kiadunk. — G. Y. Igen nagy rutinnal dolgozik, de nem veszi elég komolyan a mesterségét. — Sz. Kár, hogy külön küldte a gondolatokat és külön a verseket. Az ilyenmi együtt szép. — Ifj. B. K. A versek a négyszeri sürgetés dacára sem közölhetők.

- Mindezek a beküldött versek, amelyekről itt nincs szó, ugyanakkor nem közölhetők.
S. L. Kis-Kun-Majsa. A levelet már megsemmisítettük. Sziveskedjék megismételni, mire nézve kér választ.
S. Vilmos. Köszönjük a küldeményt. Jó dolgok, különösen így bokrétkában. Sorra kerülnek.
K. M. Monor. Nagyon érdekes levelet mi élvezettel olvastuk, de most már olyan erősen benne vagyunk az új században, hogy igazán furcsa volna kutalni, mikor kezdődik.
F. M. Sohse bántsuk. Eddig csak eligazodtak az emberek, de ha még sokáig kombináljuk, csak nagyobb lesz a zavar.
I. L. Pozsony. A cikk megjött, de az ilyen tisztán szakszerű dolognak a közlendőek eme roppant tömegében bizony gyakran sokáig kell várnia. Szives üdvözlét.
Doktor. Orvosi Hetilap, Medicinischoe Wochen-schrift, Klinikai füzetek. A posta közelebbi cím nélkül is továbbítja levelét.

Sorsjegyek.

F. I. Sásd, 762-8. számú Józsv sorsjegyét 2 forinttal húztak ki. — R. A. Z. 5235-36. számú olasz vöröskereszt sorsjegye 31 lírat nyert.
F. I. Sásd, 762-8. számú Józsv sorsjegyét 2 forinttal húztak ki. — R. A. Z. 5235-36. számú olasz vöröskereszt sorsjegye 31 lírat nyert.

Matico-injectio. CRINAULT & Co. PARIS.
Matico-injectio. CRINAULT & Co. PARIS.
Matico-injectio. CRINAULT & Co. PARIS.

Végladás! SZIGETI LAJOS
Végladás! SZIGETI LAJOS
Végladás! SZIGETI LAJOS.

Zálogházi. Eladok.
Zálogházi. Eladok.
Zálogházi. Eladok.

Köhögésnél, rekedtségél, megpöcökölésnél, vagy nehézségél, alaposan gyógyítsd meg. Dr. Fabinyi.
Köhögésnél, rekedtségél, megpöcökölésnél, vagy nehézségél, alaposan gyógyítsd meg. Dr. Fabinyi.
Köhögésnél, rekedtségél, megpöcökölésnél, vagy nehézségél, alaposan gyógyítsd meg. Dr. Fabinyi.

Sneidig egyenruhákat készit BLUM SÁNDOR Budapest, Váci-utca 12. szám.
Sneidig egyenruhákat készit BLUM SÁNDOR Budapest, Váci-utca 12. szám.
Sneidig egyenruhákat készit BLUM SÁNDOR Budapest, Váci-utca 12. szám.

Durbints sógor. Egy könyv I forint.
Durbints sógor. Egy könyv I forint.
Durbints sógor. Egy könyv I forint.

